

*Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny z historii dla klas 6*

*Celem nauczania historii w szkole podstawowej jest zapoznanie uczniów z najważniejszymi wydarzeniami z przeszłości, rozwijanie poczucia więzi z rodziną, narodem, społecznością europejską i światową, kształtowanie postaw moralnych, patriotycznych i obywatelskich, szacunku do własnego państwa i symboli narodowych.*

*Realizacji tych celów służy ocena wiadomości i umiejętności ucznia. Ma ona za zadanie przekazać informację uczniowi, jego rodzicom i nauczycielowi, co osiągnął, co zrobił dobrze i ile potrafi.*

*Przedmiotem oceny są: wiadomości ( wiedza) oraz umiejętności.*

*Początki epoki nowożytnej*

| Poziom konieczny<br>ocena dopuszczająca                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | Poziom podstawowy<br>ocena dostateczna                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | Poziom rozszerzający<br>ocena dobra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | Poziom dopełniający<br>ocena bardzo dobra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | Poziom wykraczający<br>ocena celująca                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>Uczeń zna:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Daty: 1492, 1498, 1519- 1522, 1517</li> <li>postać: Krzysztofa Kolumba, Vasco da Gama, Ferdynand Magellan, Leonarda da Vinci, Michała Anioła, Rafaela, Erazma z Rotterdamu, Jana Gutenberga, Mikołaja Kopernika, Galileusza, Marcina Lutra, Jana Kalwina</li> <li>postanowienia soboru trydenckiego</li> </ul> <p><b>Uczeń rozumie:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>pojęcie: Indianie, kolonia, odrodzenie, luteranizm, reformacja, kalwinizm, kontrreformacja, jezuiti</li> <li>na czym polega znaczenie odkrycia Ameryki oraz drogi morskiej do Indii, znaczenie wyprawy Magellana</li> <li>Znaczenie wynalezienia druku</li> </ul> <p><b>Uczeń potrafi:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>wyjaśnić, dlaczego Europejczycy dążyli do znalezienia drogi morskiej do Indii</li> <li>wyjaśnić, na czym polega różnica między celem wyprawy Kolumba a jej ostatecznym efektem</li> <li>Wskazać na mapie szlaki wypraw z XV i XVI wieku</li> <li>wskazać obszary, na których rozwinęły się główne wyznania reformowane</li> </ul> | <p><b>Uczeń rozumie:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>pojęcie: humaniści</li> </ul> <p><b>Uczeń potrafi:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>wyjaśnić, czym się zajmowali humaniści</li> <li>przedstawić dokonania wybitnych przedstawicieli renesansu</li> <li>wskazać cechy charakterystyczne sztuki renesansu</li> <li>określić zasięg reformacji w Europie</li> <li>wskazać przykłady dzieł, które znalazły się na <i>Indeksie ksiąg zakazanych</i></li> </ul> | <p><b>Uczeń zna:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>nazwy cywilizacji amerykańskich podbitych przez Europejczyków</li> <li>główne różnice między katolicyzmem a luteranizmem</li> <li>postanowienie pokoju w Augsburgu</li> </ul> <p><b>Uczeń rozumie:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>wpływ pojawienia się Turków osmańskich na handel Europy z Indiami</li> </ul> <p><b>Uczeń potrafi:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>dostrzec trudności, jakie musieli pokonać Europejczycy, aby doprowadzić do wypraw oceanicznych</li> <li>opisać odkrycia dokonane przez Krzysztofa Kolumba i Vasco da Gamę</li> <li>wymienić najważniejsze skutki wielkich odkryć geograficznych z perspektywy Europejczyków i mieszkańców innych kontynentów</li> <li>wymienić czynniki, które zadecydowały o narodzeniu się humanizmu we Włoszech</li> <li>dokonać charakterystyki wzorca osobowego człowieka renesansu</li> <li>scharakteryzować stosunek humanistów do człowieka i religii</li> <li>dostrzec rolę druku w rozpowszechnianiu informacji o poglądach Lutra</li> </ul> | <p><b>Uczeń zna:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>wynalazki, które umożliwiły odbywanie podróży oceanicznych</li> </ul> <p><b>Uczeń rozumie:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>z czego mogą wynikać różnice w podejściu do znaczenia odkrycia Ameryki</li> <li>istotę odkrycia dokonanego przez Kopernika</li> </ul> <p><b>Uczeń potrafi:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>przedstawić, w jaki sposób zmiany w nauce i technice umożliwiły organizację wypraw oceanicznych</li> <li>opisać przebieg wyprawy Ferdynanda Magellana</li> <li>dostrzec różnice w sposobie widzenia człowieka i świata w epoce średniowiecznej i w renesansie</li> <li>porównać średniowieczne i nowożytne poglądy na temat budowy wszechświata</li> <li>wyjaśnić okoliczności, w jakich doszło do reformacji</li> <li>scharakteryzować poglądy Marcina Lutra i Jana Kalwina</li> <li>przedstawić działalność Świętego Oficjum</li> </ul> | <p><b>Uczeń rozumie:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>pojęcie: ludobójstwo</li> </ul> <p><b>Uczeń potrafi:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>dostrzec tragedię rdzennych mieszkańców Ameryki po przybyciu Europejczyków na kontynent</li> <li>dostrzec związek między rozwojem renesansu a końcem średniowiecznego uniwersalizmu</li> <li>przedstawić sytuację panującą w Kościele katolickim na przełomie XV i XVI w.</li> </ul> |

### Złoty wiek

| Poziom konieczny<br>ocena dopuszczająca                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | Poziom podstawowy<br>ocena dostateczna                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | Poziom rozszerzający<br>ocena dobra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | Poziom dopełniający<br>ocena bardzo dobra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | Poziom wykraczający<br>ocena celująca                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>Uczeń zna:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• datę: 1572, 1525, 1569, 1573</li> <li>• postacie: Zygmunta I Starego, Zygmunta II Augusta, Bony, Henryk Walezy</li> <li>• ramy chronologiczne czasów zygmuntowych i złotego wieku</li> <li>• przykłady towarów importowanych do Polski i eksportowanych z kraju</li> <li>• największe zabytki polskiego renesansu, w tym we własnym regionie</li> <li>• najważniejsze uczelnie na ziemiach polskich w epoce renesansu</li> </ul> <p><b>Uczeń rozumie:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• znaczenie pojęcia: złoty wiek, hołd pruski, import, eksport, folwark, pańszczyzna, spichlerz, wolna elekcja</li> <li>• dlaczego Polskę nazywano spichlerzem Europy</li> </ul> <p><b>Uczeń potrafi:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnić, w czym przejawiał się złoty wiek w dziejach państwa polsko-litewskiego</li> <li>• wyjaśnić, co oznacza stwierdzenie: „państwo bez stosów”</li> <li>• wskazać na mapie ziemie wcielone przez Zygmunta Augusta do Polski i obszar Rzeczypospolitej po unii lubelskiej</li> <li>• wyjaśnić zasady, na jakich przeprowadzano wolną elekcję</li> </ul> | <p><b>Uczeń zna:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• główne narodowości, religie i wyznania obecne na ziemiach Polski i Litwy w XV i XVI w.</li> <li>• postanowienia unii lubelskiej</li> <li>• główne narodowości zamieszkujące Rzeczpospolitą w XVI w.</li> <li>• postanowienia konfederacji warszawskiej i artykułów henrykowskich</li> </ul> <p><b>Uczeń rozumie:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• pojęcie: hołd pruski, tolerancja religijna</li> </ul> <p><b>Uczeń potrafi:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• przedstawić okoliczności, w jakich wygaśa dynastia Jagiellonów</li> <li>• wskazać najważniejsze różnice w rozwoju gospodarczym Europy Zachodniej i Europy Wschodniej</li> <li>• wyjaśnić, dlaczego Polacy dążyli do zawarcia ściślejszej unii z Litwą</li> <li>• wymienić elementy wspólne i odrębne dla Polski i Litwy</li> <li>• wskazać różnice między artykułami henrykowskimi i <i>pacta conventa</i></li> </ul> | <p><b>Uczeń rozumie:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• pojęcia: kolegia jezuickie, arianie (bracia polscy), jidysz</li> <li>• wpływ królowej Bony na rozwój renesansu na ziemiach polskich</li> </ul> <p><b>Uczeń potrafi:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• opisać działalność królowej Bony</li> <li>• scharakteryzować politykę prowadzoną przez Zygmunta I Starego</li> <li>• wskazać na mapie najważniejsze wydarzenia związane z polityką prowadzoną przez Zygmunta I Starego i Zygmunta II Augusta</li> <li>• przedstawić działalność zakonu jezuitów na ziemiach polskich</li> <li>• co spowodowało różnice w rozwoju gospodarczym między Wschodem i Zachodem Europy</li> <li>• motywy, którymi kierowała się szlachta, powiększając folwarki</li> <li>• z czego wynikała rola i znaczenie Gdańska w państwie polsko-litewskim</li> <li>• wskazać cechy charakterystyczne architektury renesansu na przykładzie ratusza w Poznaniu</li> <li>• wskazać korzyści nowej unii dla Polaków i Litwinów</li> </ul> | <p><b>Uczeń rozumie:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• znaczenie hołdu pruskiego dla państwa polsko-litewskiego</li> </ul> <p><b>Uczeń potrafi:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• przedstawić okoliczności wznowienia konfliktu między Polską a zakonem krzyżackim</li> <li>• omówić przebieg wojny polsko-krzyżackiej</li> <li>• scharakteryzować politykę wyznaniową prowadzoną przez Zygmunta Starego i Zygmunta Augusta</li> <li>• opisać los chłopów w XV i XVI w.</li> <li>• opisać, jak spławiano zboże do Gdańska</li> <li>• opisać przebieg pierwszej wolnej elekcji</li> <li>• wyjaśnić, dlaczego każdy władca zobowiązywał się do przestrzegania artykułów henrykowskich</li> </ul> | <p><b>Uczeń potrafi:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• zinterpretować symbolikę obrazu <i>Hołd pruski</i></li> <li>• ocenić politykę prowadzoną przez Zygmunta I Starego i Zygmunta II Augusta</li> <li>• uzasadnić, że okres panowania dwóch ostatnich Jagiellonów jest słusznie zaliczany do złotego wieku Polski i Litwy</li> <li>• omówić dzieje społeczności żydowskiej na ziemiach polskich</li> <li>• przedstawić dzieje innych narodowości i wyznań obecnych na ziemiach polskich w XVI w.</li> <li>• dostrzec mocne i słabe strony Gdańska jako miasta portowego</li> <li>• wskazać mocne i słabe strony gospodarki państwa polsko-litewskiego w XV i XVI w.</li> <li>• dokonać oceny unii lubelskiej</li> <li>• dokonać bilansu korzyści i strat wynikających z funkcjonowania wolnej elekcji</li> </ul> |

**Rzeczpospolita w XVII wieku**

| Poziom konieczny<br>ocena dopuszczająca                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | Poziom podstawowy<br>ocena dostateczna                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | Poziom rozszerzający<br>ocena dobra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | Poziom dopełniający<br>ocena bardzo dobra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | Poziom wykraczający<br>ocena celująca                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>Uczeń zna:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Daty: 1587, 1600–1611, 1605, 1609, 1610, 1618, 1648, 1635, 1649, 1651, 1654, 1655–1660, 1674, 1683</li> <li>postać: Zygmunta III Wazy, Bohdana Chmielnickiego, Władysława IV Wazy, Jana II Kazimierza, Stefana Czarnieckiego, Jana III Sobieskiego</li> <li>lata panowania dynastii Wazów w Polsce</li> <li>główne przyczyny słabości Rzeczpospolitej w XVII w.</li> </ul> <p><b>Uczeń rozumie:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>dłaczego elekcja z 1587 r. zakończyła się wojną domową</li> <li>przyczyny niechęci mieszkańców Ukrainy do Polaków</li> <li>pojęcia: magnateria, <i>liberum veto</i>, <i>sarmatyzm</i>, <i>barok</i></li> </ul> <p><b>Uczeń potrafi:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>wyjaśnić, kim byli Kozacy</li> <li>dostrzec przesłanki, które wskazywały, że zakończył się złoty wiek</li> <li>wymienić główne przyczyny słabości Rzeczpospolitej</li> <li>wymienić główne cechy ideologii sarmackiej</li> </ul> | <p><b>Uczeń zna:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>postacie: Jana Karola Chodkiewicza, Stanisława Żółkiewskiego, Jeremiego Wiśniowieckiego</li> <li>warunki rozejmu kończącego wojnę z Moskwą</li> <li>bezpośrednią przyczynę wybuchu powstania na Ukrainie</li> </ul> <p><b>Uczeń rozumie:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>pojęcie: hetman, srebrny wiek, potop, odsiecz Wiednia</li> <li>motywy, które kierowały polską szlachtą i polskim władcą podczas konfliktu z Moskwą</li> </ul> <p><b>Uczeń potrafi:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>przedstawić najważniejsze wydarzenia konfliktu polsko-szwedzkiego i polsko-moskiewskiego, polskoturckiego (zlokalizować je na mapie)</li> <li>przedstawić okoliczności, w jakich doszło do szwedzkiego ataku na Rzeczpospolitą w 1655 r.</li> <li>wyjaśnić, komu służyło zrywanie sejmów</li> <li>dostrzec wpływ <i>liberum veto</i> na sytuację Rzeczpospolitej w czasie konfliktu z Turcją</li> <li>podać przykłady budowli barokowych na ziemiach polskich,</li> </ul> | <p><b>Uczeń zna:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>warunki pokoju kończącego wojnę z Turcją i rozejmu ze Szwecją zawartego w 1629 r., warunki pokoju w Oliwie, ugody hadziackiej i rozejmu w Andruszowie</li> <li>okoliczności, w jakich po raz pierwszy została zastosowana zasada <i>liberum veto</i></li> </ul> <p><b>Uczeń potrafi:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>opowiedzieć o przebiegu elekcji po śmierci Stefana Batorego</li> <li>wyjaśnić przyczyny wybuchu wojny Rzeczpospolitej ze Szwecją</li> <li>wyjaśnić, co zadecydowało o polskim zwycięstwie pod Kircholmem</li> <li>przedstawić skutki przyłączenia Ukrainy do Polski</li> <li>dostrzec przyczyny niezadowolenia Kozaków nierejestrowych</li> <li>dostrzec wpływ wojen w XVII w. na odejście szlachty od przestrzegania zasad tolerancji religijnej</li> <li>scharakteryzować polską magnaterię w XVII w.</li> <li>scharakteryzować architekturę i rzeźbę baroku</li> </ul> | <p><b>Uczeń zna:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>warunki ugody zborowskiej i postanowienia ugody w Perejasławiu</li> <li>przedstawić najważniejsze skutki wojen prowadzonych przez Rzeczpospolitą w latach 1648–1667</li> </ul> <p><b>Uczeń rozumie:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>pojęcia: wielka smuta, wezyr</li> <li>dłaczego do konfliktu między Polakami a Kozakami wchodziła się Moskwa</li> <li>związek między wzrostem religijności Europejczyków a pojawieniem się baroku</li> </ul> <p><b>Uczeń potrafi:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>scharakteryzować politykę władców Szwecji</li> <li>dostrzec wpływ konfliktu Rzeczpospolitej z Moskwą na relacje między mieszkańcami obu państw</li> <li>przedstawić okoliczności, w których doszło do wybuchu wojny z Turcją</li> <li>określić, jaki wpływ na sytuację Rzeczpospolitej miały konflikty, w których uczestniczyła w pierwszej połowie XVII w</li> <li>przedstawić najważniejsze wydarzenia powstania na Ukrainie</li> <li>przedstawić sytuację wewnętrzną Rzeczpospolitej w okresie rządów Jana III Sobieskiego</li> </ul> | <p><b>Uczeń zna:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>okoliczności, w jakich doszło do narodzin baroku</li> </ul> <p><b>Uczeń potrafi:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>scharakteryzować sytuację w państwie moskiewskim po śmierci Iwana IV Groźnego</li> <li>ocenić postępowanie Polaków na terenie państwa moskiewskiego</li> <li>ocenić postać i dokonania Zygmunta III Wazy</li> <li>wyjaśnić znaczenie ugody w Perejasławiu dla polskiej polityki na Ukrainie</li> <li>dokonać oceny sytuacji Rzeczpospolitej w drugiej połowie XVII w.</li> <li>dostrzec znaczenie odsieczy wiedeńskiej dla dalszego przebiegu konfliktu z Turcją</li> <li>ocenić postać i dokonania Jana III Sobieskiego</li> <li>wyjaśnić, dlaczego na przełomie XVI i XVII w. zakończył się renesans</li> </ul> |

*Europa i Ameryka w XVII i XVIII wieku*

| Poziom konieczny<br>ocena dopuszczająca                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | Poziom podstawowy<br>ocena dostateczna                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | Poziom rozszerzający<br>ocena dobra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | Poziom dopełniający<br>ocena bardzo dobra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | Poziom wykraczający<br>ocena celująca                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>Uczeń zna:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>postacie: Ludwika XIV, Jeana-Jacques'a Rousseau, Monteskiusza, postacie: Beniamina Franklina, braci Montgolfier, Denisa Diderota, Woltera, Henryka IV, Tadeusza Kościuszki, Kazimierza Pułaskiego, Jerzy Waszyngton, Ludwik XVI</li> <li>ramy chronologiczne epoki oświecenia</li> <li>najważniejsze odkrycia i wynalazki XVIII w.</li> <li>prawa zagwarantowane w Deklaracji praw człowieka i obywatela</li> </ul> <p><b>Uczeń rozumie:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>pojęcie: absolutyzm, monarchia patrymonialna, oświecenie, umowa społeczna, trójpodział władzy, absolutyzm oświecony, Deklaracja niepodległości, „bostońska herbatka”, rewolucja francuska, Deklaracja praw człowieka i obywatela, prawa człowieka</li> <li>wyjaśnić, na czym polegała idea umowy społecznej i trójpodziału władzy</li> <li>dostrzec wpływ idei oświeceniowych na Deklarację praw człowieka i obywatela</li> </ul> <p><b>Uczeń potrafi:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>wyjaśnić, jaką rolę w absolutyzmie odgrywał monarcha,</li> <li>wyjaśnić, czym charakteryzowała się angielska monarchia parlamentarna</li> <li>wskazać idee oświecenia, na które powołali się autorzy Deklaracji niepodległości i Konstytucji Stanów Zjednoczonych</li> </ul> | <p><b>Uczeń zna:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>organizację parlamentu angielskiego</li> <li>elementy starego ładu</li> <li>daty: 4 lipca 1776, 14 lipca 1789</li> </ul> <p><b>Uczeń rozumie:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>pojęcie: monarchia absolutna, terror, jakobini</li> </ul> <p><b>Uczeń potrafi:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienić najważniejsze skutki rządów Ludwika XIV</li> <li>wyjaśnić, na czym opierała się nowożytna nauka</li> <li>przedstawić polski wkład w walkę o niepodległość Stanów Zjednoczonych</li> </ul> | <p><b>Uczeń zna:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>postać: Henryka IV</li> <li>główne zasady polityki prowadzonej przez rząd brytyjski wobec kolonii</li> <li>ramy chronologiczne amerykańskiej wojny o niepodległość</li> </ul> <p><b>Uczeń rozumie:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>czym charakteryzowała się polityka gospodarcza Francji w okresie rządów Ludwika XIV</li> <li>przyczyny konfliktu między królem i parlamentem</li> </ul> <p><b>Uczeń potrafi:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>przedstawić okoliczności, w jakich doszło do wybuchu amerykańskiej wojny o niepodległość</li> <li>wymienić czynniki, które umożliwiły Amerykanom odniesienie zwycięstwa</li> <li>wyjaśnić, dlaczego stan trzeci ogłosił się Zgromadzeniem Narodowym</li> <li>opisać okoliczności, w jakich doszło do zburzenia Bastylii</li> </ul> | <p><b>Uczeń zna:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>najważniejsze postanowienia zawarte w Deklaracji praw</li> </ul> <p><b>Uczeń rozumie:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>zagrożenia dla Rzeczypospolitej związane z reformami państw sąsiednich prowadzonych w duchu oświeconego absolutyzmu</li> <li>przedstawić główne reformy Fryderyka II Wielkiego</li> </ul> <p><b>Uczeń potrafi:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>scharakteryzować absolutyzm Ludwika XIV</li> <li>przedstawić najważniejsze osiągnięcia epoki oświecenia w literaturze, architekturze i sztuce</li> <li>wyjaśnić, jak doszło do powstania kolonii angielskich w Ameryce Północnej</li> <li>wymienić najważniejsze etapy konfliktu między rządem brytyjskim a kolonistami</li> <li>scharakteryzować strukturę społeczną Francji w XVIII w.</li> <li>przedstawić sytuację panującą we Francji przed wybuchem rewolucji</li> </ul> | <p><b>Uczeń potrafi:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>przedstawić dokonania Francji Ludwika XIV w dziedzinie wojskowości</li> <li>dokonać bilansu rządów Ludwika XIV</li> <li>porównać i ocenić absolutyzm oraz monarchię parlamentarną na przykładzie Francji Ludwika XIV i Anglii po 1689 r.</li> <li>ocenić wpływ nauki na życie i sposób myślenia ludzi żyjących w XVIII w.</li> <li>wyjaśnić znaczenie Deklaracji niepodległości</li> <li>scharakteryzować ustrój Stanów Zjednoczonych</li> <li>ocenić wpływ idei oświecenia na powstanie państwa amerykańskiego oraz na jego ustrój polityczny</li> <li>ocenić znaczenie Deklaracji praw człowieka i obywatela</li> </ul> |

**Ostatnie stulecie I Rzeczypospolitej**

| Poziom konieczny<br>ocena dopuszczająca                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | Poziom podstawowy<br>ocena dostateczna                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | Poziom rozszerzający<br>ocena dobra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | Poziom dopełniający<br>ocena bardzo dobra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | Poziom wykraczający<br>ocena celująca                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>Uczeń zna:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• daty: 1697, 1700, 1709, 1717, 1733, 1772, 3 maja 1791, 1793, 1794, 1795</li> <li>• postaci: Augusta II Sasa, Stanisława Leszczyńskiego, Augusta III Sasa, Stanisława Konarskiego, Karola XII, Stanisław August Poniatowski, Tadeusza Rejtana, Hugo Kołłątaj, Tadeusz Kościuszko,</li> <li>• ramy chronologiczne czasów saskich, czasów stanisławowskich</li> <li>• państwa uczestniczące w rozbiorach Polski</li> <li>• wskazać na mapie tereny odebrane Rzeczypospolitej w trakcie rozbiorów</li> <li>• cele istnienia Komisji Edukacji Narodowej (KEN)</li> <li>• najważniejsze postanowienia Konstytucji 3 maja</li> <li>• główne przyczyny upadku Rzeczypospolitej</li> </ul> <p><b>Uczeń rozumie:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• pojęcia: czasy saskie, obiady czwartkowe, klasycyzm, Sejm Wielki, Ustawa Rządowa, konfederacja targowicka, powstanie kościuszkowskie, kosynierzy</li> </ul> | <p><b>Uczeń zna:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• programy stronnictw politycznych istniejących w Rzeczypospolitej</li> <li>• bezpośrednią przyczynę wybuchu powstania kościuszkowskiego</li> </ul> <p><b>Uczeń rozumie:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• przyczyny rozbiorów Polski</li> <li>• znaczenie polskiego zwycięstwa pod Racławicami</li> <li>• dlaczego Rzeczypospolita upadła</li> </ul> <p><b>Uczeń potrafi:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnić przyczyny konfliktu między szlachtą a królem Augustem II</li> <li>• wymienić główne reformy dokonane przez króla krótko po elekcji</li> <li>• wymienić zabytki architektury oświecenia w Polsce,</li> <li>• wyjaśnić, jakie zmiany wprowadziła Konstytucja 3 maja</li> <li>• przedstawić najważniejsze wydarzenia związane z przebiegiem powstania kościuszkowskiego</li> <li>• wskazać na mapie miejsca związane z przebiegiem powstania kościuszkowskiego</li> </ul> | <p><b>Uczeń zna:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• postanowienia sejmu niemego, najważniejsze reformy Sejmu Wielkiego, postanowienia Uniwersału połanieckiego</li> </ul> <p><b>Uczeń rozumie:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• pojęcie: sejm niemy</li> <li>• wyjaśnić, do czego dążyła rodzina Czartoryskich</li> <li>• wyjaśnić, w jakim celu została założona Szkoła Rycerska</li> <li>• przedstawić przebieg sejmu w 1767 r.</li> </ul> <p><b>Uczeń potrafi:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• przedstawić okoliczności zwołania sejmu rozbiorowego</li> <li>• scharakteryzować system edukacji w Rzeczypospolitej przed utworzeniem KEN</li> <li>• scharakteryzować zmiany wprowadzone w systemie edukacji przez KEN</li> <li>• przedstawić okoliczności zwołania sejmu walnego</li> <li>• przedstawić okoliczności, w jakich doszło do uchwalenia Ustawy rządowej</li> <li>• przedstawić okoliczności wybuchu wojny w obronie Konstytucji 3 maja</li> <li>• wyjaśnić, dlaczego król przeszedł do obozu konfederatów targowickich</li> <li>• dostrzec przyczyny klęski powstania kościuszkowskiego</li> <li>• rozróżniać wewnętrzne i zewnętrzne przyczyny upadku Rzeczypospolitej</li> </ul> | <p><b>Uczeń zna:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>•</li> </ul> <p><b>Uczeń rozumie:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• pojęcie: Collegium Nobilium</li> <li>• w jaki sposób Rzeczypospolita stała się państwem zależnym od Rosji</li> <li>• do czego dążyła Katarzyna II, doprowadzając do utworzenia trzech konfederacji</li> </ul> <p><b>Uczeń potrafi:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnić, w jakim celu powstało Collegium Nobilium</li> <li>• wyjaśnić okoliczności wybuchu trzeciej wojny północnej i przedstawić przebieg konfliktu</li> <li>• przedstawić skutki trzeciej wojny północnej dla Rzeczypospolitej</li> <li>• przedstawić najważniejsze dokonania polskiego teatru, literatury, architektury, malarstwa i rzeźby w epoce oświecenia</li> <li>• na przykładzie pałacu Na Wodzie wskazać główne cechy architektury klasycystycznej</li> <li>• porównać ustrój Rzeczypospolitej przed 3 maja 1791 i po tej dacie</li> <li>• wyjaśnić okoliczności, w jakich doszło do ogłoszenia konfederacji targowickiej</li> <li>• ocenić postawę magnatów, którzy ogłosili konfederację targowicką</li> </ul> | <p><b>Uczeń potrafi:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• scharakteryzować sytuację polityczną, gospodarczą, społeczną i kulturalną Rzeczypospolitej w czasach Augusta III</li> <li>• ocenić czasy saskie</li> <li>• zanalizować symboliczną wymowę ryciny ukazującej Rzeczypospolitą jako kołacz królewski</li> <li>• zanalizować symboliczną wymowę obrazu <i>Rejtan – upadek Polski</i></li> <li>• scharakteryzować sytuację gospodarczą Rzeczypospolitej w czasach stanisławowskich</li> <li>• ocenić czasy stanisławowskie</li> <li>• opowiedzieć o przebiegu obrad Sejmu Wielkiego</li> <li>• ocenić znaczenie Konstytucji 3 maja jako próby ratowania Rzeczypospolitej</li> <li>• przedstawić okoliczności zwołania i przebieg sejmu w Grodnie</li> <li>• ocenić postawę i działalność króla Stanisława Augusta Poniatowskiego</li> </ul> |

*Okres napoleoński*

| Poziom konieczny<br>ocena dopuszczająca                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | Poziom podstawowy<br>ocena dostateczna                                                                                                                                                                                                                               | Poziom rozszerzający<br>ocena dobra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | Poziom dopełniający<br>ocena bardzo dobra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | Poziom wykraczający<br>ocena celująca                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>Uczeń zna:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>postać: Napoleona Bonapartego, Józefa POniatowskiego</li> <li>cele polityczne Napoleona</li> <li>daty: 1804, 1795, 1796, 1799, 1801, 1807, 1815</li> <li>okoliczności powstania Księstwa Warszawskiego</li> </ul> <p><b>Uczeń rozumie:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>pojęcia: dyktatoriat, konsulat, konkordat, Kodeks Napoleona, bitwa narodów,</li> <li>powody rozczarowania Polaków Księstwem Warszawskim</li> </ul> <p><b>Uczeń potrafi:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>wyjaśnić, w jaki sposób Napoleon przejął władzę we Francji</li> <li>wskazać na mapie zasięg podbojów dokonanych przez Napoleona, zasięg Księstwa Warszawskiego</li> </ul> | <p><b>Uczeń zna:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>ramy chronologiczne wojen napoleońskich</li> </ul> <p><b>Uczeń potrafi:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>przedstawić wpływ wojen napoleońskich na pozycję Francji w Europie</li> </ul> | <p><b>Uczeń potrafi:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>przedstawić okoliczności, w jakich dyktatoriat przejął władzę we Francji</li> <li>przedstawić działalność Napoleona w okresie konsultatu</li> <li>podać podstawowe informacje na temat Księstwa Warszawskiego</li> <li>wyjaśnić, jak doszło do klęski Napoleona</li> <li>wyjaśnić przyczyny wybuchu wojny Napoleona z Rosją</li> </ul> | <p><b>Uczeń zna:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>postanowienia konstytucji francuskiej z 1795 r.</li> <li>cel powstania Kodeksu Napoleona</li> </ul> <p><b>Uczeń rozumie:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>pojęcie: kampania włoska</li> <li>znaczenie Kodeksu Napoleona dla rozwoju prawa</li> <li>cel taktyki stosowanej przez Rosjan podczas wojny z Napoleonem</li> <li>przyczyny klęski wyprawy Napoleona na Rosję</li> </ul> <p><b>Uczeń potrafi:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>scharakteryzować rząd dyktatoriatu</li> <li>opisać działalność Napoleona we Włoszech</li> <li>określić, jak zmieniło się nastawienie części społeczeństwa francuskiego do polityki podbojów Napoleona</li> <li>wyjaśnić, z czego wynikało negatywne nastawienie do Napoleona wśród innych narodów europejskich</li> </ul> | <p><b>Uczeń rozumie:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>związek między planami Napoleona a relacjami między Francją a innymi krajami Europy</li> </ul> <p><b>Uczeń potrafi:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>dostrzec zmiany w Europie zachodzące pod wpływem podbojów Napoleona</li> <li>ocenić działania polityczne i wojskowe Napoleona</li> <li>ocenić politykę Napoleona wobec Polaków</li> </ul> |